

Het project 'Kijk in de Kas' werkt

Fokke Buwalda: 'Telers helpen bij hun

Pieter van Velden (links) tegen Fokke Buwalda: "Het is echt een leerwebsite, waar je naar kijkt om van te leren. Bijvoorbeeld hoe je bij mooi weer het klimaat op je eigen bedrijf moet regelen."

In het project 'Kijk in de Kas' is een nieuwe manier getest van kennisuitwisseling op het gebied van energiebesparing tussen onderzoek en praktijk. Via een interactieve website was het afgelopen jaar bij vijf voorbeeldbedrijven een virtueel kijkje mogelijk. Onderzoekers en de voorbeeldtelers gaven in hun weblogs commentaar. De website stimuleert tot nadenken en leren. Onderzoeker Buwalda vertelt zijn ervaringen.

TEKST EN BEELD: HARRY STIJGER

Naar de mening van Fokke Buwalda, onderzoeker bij Wageningen UR Glastuinbouw, blijkt dat de formule van 'Kijk in de Kas' met weblogs, berekeningen en achtergrondkennis werkt. Uit enquêtegegevens komt naar voren dat de bezoeker van de website juist de combinatie van deze drie elementen waardeert (*zie kader*).

Discussies en berekeningen

Uit het surfgedrag blijkt dat de combinatie van discussies en berekeningen de bezoekers inderdaad heeft geprikkeld om zelfstandig op zoek te gaan naar de achterliggende principes. Het belangrijkste motief hierbij is: Ik leer mijn eigen klimaat beter te regelen. Teeltadviseurs zien 'Kijk in de Kas' als een ingang voor discussie met hun klanten.

Na een aanloopperiode, waarin alle betrokkenen moesten ontdekken hoe ze het beste met de website konden omgaan, vervingen de 'kijkcijfers' in het laatste halfjaar van 2.000 naar 8.000 maandelijks opgevraagde pagina's. Gemiddeld keken bezoekers twee keer per maand en vroegen per bezoek drie pagina's op.

De weblogs zijn het meest bekeken, gevolgd door de up-to-date grafieken en daarna de basisbegrippen. Buwalda: "Als we aannemen dat het elke maand dezelfde bezoekers waren, dan hebben we dus zo'n 1.300 'unieke' bezoekers bereikt. Dat is 13% van de doelgroep, als we die op 10.000 schatten. Gezien het sterk stijgende bezoek zat er zeker nog een verdubbeling in."

Weinig reacties en discussie

Volgens de onderzoeker is het idee om bij voorbeeldtelers in de kas te kijken aangeslagen. Ondanks de goede bezoekcijfers is een groot deel van de doelgroep echter niet bereikt. "Telers zoeken alleen actief naar informatie die met de dagelijkse gang van zaken te maken heeft, zoals de prijzen van gas en elektriciteit. Het is echt een kunst om hun aandacht te vangen." De meeste bezoekers kwamen door de Energiek nieuwsbrief op de website binnen. Als bezoekers eenmaal binnen waren, zochten ze ook vaak verder op de site. Volgens de onderzoeker is er niet echt een actieve community ontstaan met reacties en discussies vanuit de doelgroep. Ook onderzoekers en teeltadviseurs schreven vrijwel nooit uit zichzelf een reactie. De

website heeft wel een plaatsje op internet veroverd.

Uitgangspunt energiebesparing

Freesiater Pieter van Velden in 's-Gravenzande is een van de vijf voorbeeldbedrijven. Toen hij benaderd werd om aan het project mee te doen, heeft hij vanwege de energieproblematiek ja gezegd. Hij hoopte er voordeel voor zijn bedrijf uit te halen.

"Het is echt een leerwebsite, waar je naar kijkt om van te leren. Bijvoorbeeld hoe je bij mooi weer het klimaat op je eigen bedrijf moet regelen", zegt de teler. "Zelf ben ik altijd al veel met de temperatuur van het kasklimaat bezig geweest, vanwege het spel tussen vocht en temperatuur. De luchtvochtigheid is echter niet op de website te zien. Dat vind ik wel een beetje een gemis, want de RV in de kas bepaalt hoeveel energie je in de kas gaat stoppen."

Rendement halen

Verder is het volgens de teler een verkeerde insteek om alleen uit te gaan van minder gas gebruiken, omdat niemand voor de lol de gaskraan open zet. De onderzoeker is het eens met de teler dat het niet alleen te doen is om energiebesparing, maar ook om het juiste klimaat. Buwalda: "Energiebesparing moet in een hele stroom van factoren passen om het beste rendement uit de teelt te halen. Minder fossiele energie én meer rendement zijn ook precies het dubbele doel van het energieonderzoeksprogramma 'Kas als

Energiebron' van PT en LNV, waar Kijk in de Kas onder viel."

Voor onderzoekers is 'Kijk in de Kas' vooral een leerzame ervaring geweest. De onderzoeker: "Wij kijken bijvoorbeeld naar licht, assimilatie en productie. Telers hebben het eerder over plantbalans en het activeren van het gewas. Door de samenhang te ontdekken tussen factoren en processen in theorie én praktijk kan het onderzoek bewuster en gericht plaatsvinden."

Groei-model maken

Freesiater Van Velden had verwacht dat er een groei-model uit het project zou komen. Een groei-model met een bepaalde temperatuur, licht- en CO₂-niveau voor een optimale teelt. "Je wilt een gebruiksklare curve voor de freesiateelt hebben waarlangs je kunt telen. Dan weet je wat je op een bepaald moment moet realiseren en of je niet zit te slapen. Belangrijk hierbij is de rechtstreekse feedback en aanwijzingen hoe het beter kan."

Hoewel het groei-model er nog niet is, is hij blij dat er binnen 'Kas als Energiebron' nu een project loopt waarin vier freesiateren daar samen met onderzoekers aan werken.

De weblogs vindt de teler indrukwekkend en vooral de reacties die hij via-via erop terugkrijgt. "Op internet kan ik mijn eigen verhaal goed neerzetten. De lezers denken rustig na over je idee en reageren niet te snel. Bij een mondelinge discussie hebben de mensen meestal hun oordeel te snel klaar."

Reacties van telers uit de telefonische quickscan

- Het idee van Kijk in de Kas is zonder meer fantastisch. Aan de uitvoeringskant van de website is nog verbetering nodig.
- Het idee van Kijk in de Kas dat energiebesparing in kassen mogelijk is door toegepaste kennis te bundelen, door virtueel van elkaar te leren, en daardoor nauwkeuriger te kunnen sturen, is goed.
- Het is intelligent, daagt uit tot discussie en stemt tot nadenken. Het is niet alleen terugblikkend zoals veel onderzoek, maar ook voorspellend en dat geeft een meerwaarde.
- Telers zeggen het beeld van het gewas zelf te missen, omdat daar op wordt gestuurd, en voor vergelijkend klimaatbeheer hebben vooral identieke bedrijven het meeste aan elkaar.
- Teeltadviseurs vinden de maatregelen en klimaatsturing in de glasteelt echt maatwerk per bedrijf en gebruiken Kijk in de Kas daarom weinig.
- Onderzoekers zien in Kijk in de Kas een schat aan informatie voor het bestuderen van samenhangen tussen instraling, productie, energie en bedrijfskosten.
- De uitstraling en presentatie van de website kan veel beter en gebruiksvriendelijker bovendien. Zowel actualiteit als diepgang zijn gewenst en nog te verbeteren.
- De weblogs worden gewaardeerd en zouden ook allemaal bewaard moeten blijven.

Pieter van Velden: "Ik had verwacht dat het project een groei-model zou opleveren."

Werken aan vervolg

De sectorcommissie Energie van PT vindt het idee achter Kijk in de Kas wel vernieuwend, maar de kosten ervan te hoog en het bezoek te beperkt om er mee door te gaan. De onderzoeker gaat nu met andere partijen praten, bijvoorbeeld de gewascommissies of LTO Groeiservice, om het goedkoper en efficiënter te doen en de doelgroep er meer bij te betrekken.

De onderzoeker verwacht dat er wel een tweede versie komt. Daarbij zullen verbeteringen aan het oorspronkelijk idee worden doorgevoerd. "Het is begonnen om telers vanuit het onderzoek te helpen bij beslissingen over energie. Reden hiervoor was dat teveel onderzoek op de plank bleef liggen, niet aansloot bij of geen vertaalslag naar de praktijk had." De freesiater onderstreept nog eens dat het onderzoek wel bruikbaar moet zijn in de praktijk. Hij is er van overtuigd dat het project aan dit doel kan beantwoorden. Hij is enthousiast over een mogelijke vervolgvorsie in de freesiateelt.

De formule van 'Kijk in de Kas' met weblogs, discussies, berekeningen en achtergrondkennis werkt. De website stimuleert tot nadenken en leren. Het project heeft een schat aan ervaring opgeleverd, al kan het op veel punten nog beter. Telers gaan niet actief op zoek naar kennis. Links naar actuele weblogs zijn nodig om bezoekers te trekken.

SAMENVATTING